

קובץ

האור לחיים

שנה
שישית

מאמרים ושיחות
מזן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

פרשת לך לך תשפ"ד

זמני השבת

ר"ת	צאת השבת	הדלקת נרות	י-ם
19:07	18:28	* 17:38	ת"א
19:03	18:27	17:37	חיפה
19:04	18:27	17:37	ב"ש
19:06	18:29	17:39	

* לנוהגים 40 דק': 17:18

להארות או הערות, ניתן לפנות
orhachaim4@gmail.com

דיסקים של שיעורי הרב ניתן להשיג
במשרדי אור החיים - 02-5000455

בס"ד ניתן לשמוע את השיעורים בשידור חי
בימים שלישי וחמישי בין השעות 21:00-22:00
קול הדף - 02-6400000
orhachaim.co.il

המעוניינים לסייע בהדפסת החוברת לשם זיכוי הרבים,
או להקדיש את העלון לרפואה, להצלחה, או לעילוי נשמה וכדו',
יוכלו לפנות באמצעות מייל:

orhachaim4@gmail.com
02-5380014 **02-5000455** או בטלפון:
052-7129793

יוצא לאור ע"י "מכון אור החיים"
רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים

תוכן עניינים

פרשת לך לך תשפ"ד

חלק מהמאמרים נלקטו מתוך הספר "משכני אחר"ך" - חומש בראשית

1 לעשות את רצון ה'

פניני אור החיים הקדוש:

11 היפרד נא מעלי

פרשה למעשה:

16 צופה ומביט

19 הסנדלר נשאר

לעשות את רצון ה'

הרי אם יבוא המלך לאדם שלא זכה להיפקד בבנים ויציע לו לנסוע למדינת הים להתרפא אצל מומחה גדול. הלא בוודאי יקפוץ על ההצעה, ואף יהיה מוכן להוציא על כך ממון רב.

במשך שנים רבות לא זכה אברהם אבינו להיבנות משרה. והנה נגלה אליו הקב"ה ומבטיחו שאם ייסע לארץ אחרת יזכה לבנים, ואף מוסיף ומבטיח לו

ממון רב ושם גדול. היעלה על הדעת שיסרב לכך?!

יתר על כן, גם אם יש לאדם ספקות לגבי אמינות ההבטחה וחושש שהמבטיח לא יקיים את הבטחתו, עם כל זאת, יקשה עליו לדחות

לך לך מארצה וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך (בראשית יב, א).

אחד מעשרה הניסיונות שנתנסה אברהם אבינו היה: "לך לך מארצה וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך".

ולכאורה יש להבין, איזה ניסיון יש בזה, הרי בתמורה להליכתו מארצו הבטיחו הקב"ה שכר רב מאוד: "ואעשך לגוי גדול"

- בנים, "ואברכך" - ממון, "ואגדלה שמך" - כבוד. כל אדם שהיה מתבקש לעזוב את ארצו בעבור התמורה הזו, מן הסתם היה נעתר להצעה זו, ומה גדלותו המיוחדת של אברהם אבינו?

הניסיון גדול:

"שתהא כל כוונתו

אך זרק לשם

לשמים"

למה הדבר דומה?

ה"בן איש חי" אומר, שבין המצוות הקשות ביותר לקיום היא מצות עונג שבת. ומדוע? כי סעודות השבת הינן דשנות וערבות, והאדם צריך לכוון שאכילתו תהא לשם שמים ולא לעונג הגוף.

כאשר הובטח לאברהם שכר על הליכתו, קושי הניסיון שעמד בפניו הוכפל. אילו הקב"ה היה אומר לו "לך לך" בלי להבטיח לו מאומה, היה אברהם מוכן לעשות זאת באש ובמים, מאחר וה' ציווה - יש לקיים את הציווי תיכף ומיד, בלא שום פקפוק!

אבל כאשר ה' מוסיף לו שכר על עמידתו בניסיון, הרי בזה גם מוסיף לו עוד ניסיון, שמעתה עליו להתגבר על הרצון הטבעי לקבל את השכר

את ההצעה על הסף, מתוך תקווה שההבטחה תקויים. על אחת כמה וכמה אברהם אבינו שקיבל את ההבטחה - לא מבשר ודם - אלא מבורא עולם, שכל דבריו אמת והוא כל יכול.

אלא, זה גופא הניסיון שנתנסה בו אברהם אבינו - מה יגרום לו לצאת מארצו, האם בגלל ציווי ה', או גם כדי לזכות לשכר שהובטח לו - בנים, עושר וכבוד.

ככל שההבטחות גדולות והשכר רב, כך ניצב האדם בפני ניסיון גדול יותר, שתהא כל כוונתו אך ורק לשם לשמים - לקיים ציווי ה' ורצון ה', ולא ישתרבו בליבו כוונות נוספות - להשיג ולקבל את אותן הבטחות שהובטחו לו.

"כאשר דיבר אליו ה'", לא לתועלתו ולהנאתו האישית [על מנת לקבל את ההבטחות שהובטחו לו], אלא אך ורק משום גזירת מלך וציווי ה'.

ולהקפיד שהליכתו מארצו תהא אך ורק משום ציווי ה' ולא בגלל שום סיבה אחרת של תועלת וטובת הנאה.

ואומנם בהבנה שלנו, הניסיון שאברהם ניצב בפניו היה קשה יותר, משום שהיה עליו להתגבר על הרצון הטבעי להשיג את התועלת וטובת ההנאה שהובטחו לו מאת ה'. אבל באמת, לאברהם אבינו לא היה בזה ניסיון כלל.

ואכן, אברהם אבינו עמד בניסיון בשלמות. "וַיֵּלֶךְ אַבְרָם פֶּאֶשֶׁר דְּבַר אֱלֹהֵי ה'", אומר ה"אור החיים" הקדוש: "הודיע הכתוב צדקותו של אברהם, כי מה שהלך לא לצד הבטחות האמורות אלא לעשות דבר ה'".

אדם לא ראה את הוריו עשרות שנים וגעגועיו אליהם עזים ביותר. יום אחד בא אליו המלך ואומר לו: "אם תיסע לארץ אחרת תוכל לפגוש שם את הורייך, ולא זו בלבד אלא תקבל מהם דמי כיס שיועילו לך בעת שהותך שם"...

ומוסיף ה"אור החיים" הקדוש, כי הדברים מדוקדקים מלשון הכתוב. בתחילה נאמר: "וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֵךְ לְךָ מֵאֶרֶץ" - 'אמירה' לשון רכה. אך הליכתו של אברהם היתה "פֶּאֶשֶׁר דְּבַר אֱלֹהֵי ה'" - 'דיבור' לשון קשה.

מרגע זה, נפשו של אותו אדם המְתָה בקירבו. במשך כל הימים ציפה בכיליון עיניים לרגע המיוחל שבו ייסע לפגוש את הוריו האהובים. האם באותה עת גם יחשוב על דמי

והביאור: "וַיֹּאמֶר ה' לְאַבְרָם" - ה' אמר לו שמהליכתו תצמח לו תועלת רבה, כי יזכה לבנים לממון ולשם. אך בא הכתוב להשמיענו כי הליכתו של אברהם בפועל היתה

המעלות ששיגי על ידי לימוד
התורה הקדושה!

הקב"ה אומר לאברהם: "לך לך
מארצך... אל הארץ אשר אראך"
- שם תזכה לקרבת ה', לדבקות
בה' ולהשראת השכינה. אברהם
משתוקק בכל מאודו לזכות לכך,
ותיכף ומיד עוזב את ארצו, בדרכו
אל המקום אשר יאמר לו האלוקים.
לעומת הדבר הנשגב של קרבת ה'
ודבקות בה', כל התועלויות האחרות
של בנים, ממון וכבוד וכל טובות
ההנאה שבעולם - כולן נעשות
חסרות ערך לגמרי! כאשר ממלאת
את ליבו ההשתוקקות העזה לזכות
לקרבת ה', בוודאי ובוודאי שכל
שאר הרצונות אינם תופסים אצלו
מקום כלל ואינם מהווים שמץ של
שיקול בשיקוליו לקיים את ציווי ה'.

לאחר שאברהם אבינו קיים את
ציווי ה', עזב את ארצו והגיע לארץ
כנען, הוא לא זכה לראות את קיום
הבטחה במהרה.

הכיס שיקבל מהם?... הפרוטות
העלובות הללו בוודאי אינן עולות
במחשבתו כלל!

דוגמא נוספת: אומרים לאדם: "אם
תשקוד על התורה, תקבל מלגה של
כמה מאות שקלים, ומלבד זאת -
תזכה להיות תלמיד חכם ומרביץ
תורה גדול, שמך ילך מסוף העולם
ועד סופו, רבים ישחרו לפתחך
לשמוע את אמרי פיך. כל זה בעולם
הזה. ובעולם הבא - תזכה לשבת
בחברתם של גדולי הדורות, עטרות
לראשיכם, ויחד תזכו ליהנות מזיו
השכינה".

אָמרו נא, אדם שראשו יהיה
תפוס במחשבות על כל המעלות
הרוחניות הנשגבות שיזכה להן
בעולם הזה ובעולם הבא, האם יש
מקום כלשהו לשיקול הכספי? בעת
שיכנס לעולמה של תורה ויראה
לנגד עיניו את הייעודים הרוחניים
הנפלאים, האם ישים לב לקשיים
החומרניים שייתקל בהם פה ושם?
הרי הכל בטל ומבוטל לעומת

כשהגיע למצרים נאלץ אברהם
 אבינו להסתיר את שרה מפני
 המצרים, ולבקש ממנה לשנות מן
 האמת ולומר כי היא אחותו. אך כל
 זה לא הועיל ושרה נלקחה לבית
 פרעה.

הקב"ה הבטיח לובנים, והנה לוקחים
 לו את אשתו. היכן ההבטחה?
 הקב"ה הבטיח לו "והיה ברכה",
 איפה הברכה וההצלחה?

אך למרות הכל, לא זזה אמונתו
 מבורא עולם! אדרבה, אמונתו
 התעצמה והתגברה, הוא האמין
 באמונה שלימה שכל המאורעות
 הללו הינם נסיונות מאת ה', וכל
 ההבטחות עתידות להתקיים
 במלואן, כי "וּדְבַר אֱלֹהֵינוּ יָקוּם
 לְעוֹלָם" (ישעיהו מ, ח).

כמובן, כל עמידה בניסיון - זו מעלה

הוא נאלץ להתמודד עם קשיים
 ומכשולות רבים שהעמידוהו
 במבחן והקשו על עמידתו בניסיון
 של "לך לך".

זמן קצר לאחר שהגיע לארץ,
 כשציפה להגיע אל המנוחה
 והנחלה, החל לשרור בארץ רעב
 כבד. אברהם אבינו נאלץ לעזוב את
 הארץ ולרדת למצרים, אולי שם
 יתמזל מזלו וימצא פת לחם, וכמו
 שאמרת הגמרא (בבא מציעא עה ע"ב):
 "מאן דבייש ליה בהאי מתא, ייזיל
 למתא אחריתא" - [מי שלא שפר
 עליו מזלו בעירו, ילך לעיר אחרת,
 אולי שם ישתנה מזלו].

הקב"ה הבטיח לו עושר וכבוד, והנה
 אין לו אפילו פרוסת לחם לאכול.
 היכן ההבטחה?!

אך בכך לא הסתיימו תלאותיו.

ומיד זוכה לראות את התגשמות ההבטחה לבנים, לממון ולשם - היה זה ניסיון פשוט. אבל הוא עמד בניסיון קשה לאין שיעור: היה עליו לעבור דרך חתחתים, רצופה מהמורות ומכשולים, קשיים והתמודדויות. אך הוא עמד בכל הנסיונות בשלימות, ולבסוף זכה לקיום כל ההבטחות שהבטיחו ה' מתחילה.

אין אדם בלי ניסיונות. החיים רצופים ניסיונות, לא תמיד קל לעמוד בהם, נדרשים מן האדם אמונה איתנה וכוחות נפש גדולים. אבל שום דבר לא בא בלי סיבה ותכלית. הקב"ה

גדולה, וגדול ורב שכרו של העומד בניסיון. ומכל מקום, ישנו הבדל גדול בין סוגי הנסיונות ודרגותיהם: יש אדם שהציבו בפניו ניסיון מסוים, והוא עמד בו בהצלחה. לעומת זאת, יש אדם שהניסיון שלו איננו פשוט כלל ועיקר. הוא נאלץ לעבור משוכות רבות, ונתקל במצבים רבים שמקשים על אמונתו האיתנה ועל עצם יכולתו לעמוד בניסיון, ולמרות זאת, לאורך כל הדרך הוא עומד בכל הנסיונות בגבורה, אינו תוהה על הראשונות, אינו מקשה קושיות, ואיתן באמונתו כבתחילה. כזה היה ניסיונו של אברהם אבינו. אילו היה מקיים את ציווי ה'

השיעור השבועי

של מרן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

ימי המישי

ביאורים נפלאים על פרשת השבוע

ימי שלישי

שיעור מוסר

בשעה 21:00 בהיכל הישיבה רח' עזרא 1 ירושלים

orhachaim.co.il

ניתן גם לשמוע את השיעור בטלפון: 02-6400000 שלוחה 9

עשו? כלאוהו בצינוק, מבודד מן העולם, הניחו לו מעט אוכל בתאו, והרשו לו להכניס פנימה רק דפים וכלי כתיבה.

אדם רגיל היה נשבר לגמרי. אבל אותו חכם ניצל את מצבו המיוחד ועסק בתורה יומם וליל. באותם ימים, בעודו שרוי בתעניות וסיגופים, העלה על הכתב חידושים נפלאים בתורת הסוד והקבלה. הדפים הרבים התקבצו לכדי חיבור שלם. מרוב שהיה שקוע בתורה ובחידושי הנפלאים, שכח שהוא כלוא בצינוק מבודד בבית הסוהר... החוקרים חקרו אותו על דבריו כנגד המלכות. הוא, כמובן, הכחיש את ההאשמות מכל וכל וטען שהכל שקר ועלילות דברים שהעלילו

מעמיד את האדם בניסיון כדי להשיג איזו תכלית. אילו היה האדם יודע מראש את תכלית ומטרת הניסיון; אילו היה יודע לאיזו דרגה רוחנית נשגבה יעפיל על ידי עמידה בניסיון; אילו היה יודע איזה שכר יקבל על כך - היה עומד בניסיונותיו בשמחה ובגבורה.

מספר ה"בן איש חי": מעשה בחכם אחד ששונאיו העלילו עליו כי דיבר סרה במלכות. שוטרי המלך באו אל ביתו, תפסוהו וכלאוהו בבית הסוהר [ייתכן שבעל המעשה הוא הרב "בן איש חי" עצמו, שכידוע נכלא בבית סוהר שלושים יום].

השלטונות רצו לדכא את רוחו ולערער את בטחונו העצמי, כדי שיודה באשמה שטפלו עליו. מה

להצלחת ושמירת
עם ישראל וכל חיילי ישראל

אותן לצינוק, ובמשך שנים חיכו שמישהו יבוא ויגאל אותן, כדי שיוכלו לשוב ולעלות למרומים. והנה מן השמים סובבו שיעלילו עליך עלילות דברים, כדי שתיאסר ותושלך לצינוק ותעסוק שם בתורת הסוד ותחבר חיבור חשוב בעניינים אלו, ועל ידי כך יתוקנו אותן נשמות והן ישובו ויעלו למרום.

אומר הרב "בן איש חי": לפעמים נגזרה על האדם גזירת גלות, הוא נאלץ לגלות מביתו לארץ זרה ונכריה. הוא חושב לעצמו: מה עשיתי? על מה עשה לי ה' ככה? למה נגזרו עלי ייסורים אלו?

התשובה היא: היה עליך לעזוב את ביתך ומשפחתך ולגלות לארץ אחרת - כדי לגאול ולהציל נשמות חוטאות. זו היתה תכלית גלותך. דע לך, זכות גדולה נפלה בחלקך להציל נשמות בישראל.

ה"אור החיים" הקדוש מוסיף לבאר את עמידתו של אברהם אבינו

עליו שונאיו. ואכן, ניכרים דברי אמת, החוקרים האמינו לו שהוא חף מפשע וכעבור זמן שוחרר מבית הסוהר ושב לביתו.

ואז הגיעה העת להתבונן במה שקרה לו. חשב הרב לעצמו: הרי שום דבר בעולם לא קורה מעצמו, הכל מאת ה', כל דבר יש לו סיבה ומסובב. אם כן, תהה בליבו, על מה עשה לי ה' ככה, מדוע הייתי צריך לעבור את כל הניסיון הקשה הזה?

בלילה בשנתו הופיעו בחלומו גדודים גדודים של ילדים, כולם דמו לו בקלסתר פניהם, יפי תואר והדורי מראה. אמרו לו: אתה רואה את הילדים האלה? כל אלו הם יצירה שלך!

הכיצד? - תמה החכם, ונענה כי יצירתם היתה על ידי שישב בצינוק. והוא המשיך לתמוה: כיצד יצרת אותם?

אמרו לו: דע לך, כל אלו הם נשמות אשר היו לכודות מחמת החטאים שחטאו בגלגולן הקודם. השליכו

הליכתו של אברהם, אלא בא להשמיע לנו את עצם היענותו המיידית לציווי ה'. וזו הכוונה "כאשר דיבר אליו ה'" - "כאשר" היינו תיכף ומיד לאחר דבר ה'.

אם הקב"ה מבקש לעזוב את הבית, צריך לעשות זאת תיכף ומיד, בלי שום התעכבויות ושהיות, בלי שאלות ותהיות, בלי הכנות ובלי צידה לדרך. פשוט מאוד, אורזים את החפצים ועוזבים!

מה יהיה? איך נסתדר? מה נאכל? אין מקום לדאגה, אנחנו בידיו של בורא עולם.

ומכאן נלמד לימוד חשוב לחיי האדם. אם נקרתה בפניך הזדמנות לקיים מצוה - אל תשתהה, אל תדחה אותה לעת אחרת, אלא עשה אותה מיד! "אם לא עכשיו

בניסיון של "לך לך מארצך".

הוא מדקדק בלשון הכתוב, מדוע היה צריך לומר "וילך אברם", הרי מיד בסמוך הכתוב מתאר את סדר הליכתו של אברהם - "וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שְׂרָי אִשְׁתּוֹ וְאֶת לוֹט בֶּן אָחִיו... וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן וַיֵּצְאוּ לְלֶכֶת אֶרְצָה כְּנָעַן וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בְּאֶרֶץ... (בראשית יב, ה-ו)?"

אלא, אומר ה"אור החיים" הקדוש: "כוונת הכתוב הוא להודיע חיבתו של אברהם, שלא נתעכב אפילו שעה אחת, אלא בגמר דברי ה' 'לך לך' תיכף 'וילך אברם', ולא נתעכב לשום סיבה ועזב את אביו ומולדתו".

אם כן, הפסוק "וילך אברם כאשר דבר אליו ה'" לא בא לתאר את

להצטייד במעילי גשם ובמטריות,
כי בשובם ירד גשם עז על הארץ.

בשערי העיר ניצב קצין נכרי, אשר
לעג ליהודים היוצאים מהעיר
בבגדי חורף ובמטריות. כשנודע לו
כי הדבר נעשה על פי הוראתו של
המהר"ם, ניגש אליו וסטר על לחיו
בעזות מצח.

הרב הבלגי והמשיך בדרכו לעבר
קבר שמעון הצדיק. והנה בעוד הוא
ופמלייתו משתטחים ומתפללים
על הקבר, החלה רוח סערה לנשוב
וגשם זלעפות ניתך על הארץ.

כששבו לירושלים, נפל הקצין
לרגלי הרב וביקש את סליחתו בבכי
ובדמעות. במשך שלושה ימים
ושלושה לילות לא פסקו הגשמים,
וכך ידעו הכל כי בזכות עם ישראל,
ה' ממטיר גשם על הארץ, כמאמר
הכתוב: "רָצוֹן יִרְאֵוּ יַעֲשֶׂה וְאֵת
שְׁוֹעֲתָם יִשְׁמַע וַיִּוְשָׁעֵם" (תהלים קמה,
ט).

- אימתי!"! (אבות א, יד) אל תחשב
חשבונות, אל תשאל שאלות. קום
ועשה! זה המבחן, זה הניסיון, ואם
תעמוד בו - מובטח לך השכר
העצום של העומד בניסיון.

כאשר אדם הולך באמונה שלימה
ובלי הרהורים על הקב"ה ודרכיו,
הוא זוכה לראות ישועות ונפלאות.

בזמנו של המהר"ם גלאנטי זצ"ל,
[אשר כיהן כראשון לציון וראש רבני
ירושלים לפני כשלוש מאות שנה],
היתה שנת בצורת קשה. הפחה
הודיע ליהודי ירושלים כי אם לא
ירד גשם בתוך שלושה ימים - יגרש
אותם מהעיר.

המהר"ם גלאנטי גזר תענית שלושה
ימים. ביום השלישי הורה לכל יהודי
ירושלים לבוא עימו להשתטח
על קבר שמעון הצדיק ולהתפלל
לגשמים. יחד עם זאת, יעץ לכולם

היפרד נא מעלי

נמצא כי לוט היה הגורם המפריע לאברהם אבינו לזכות בכל השפע שהיה מיועד לו - מיד בכניסתו לארץ.

אברהם אבינו ידע כי הליכתו של לוט עימו מהווה עבורו מניעה גדולה, ושבגללו לא יכול לקבל את כל האור העליון ואת כל השפע שצריך לקבל.

ועם כל זאת, אברהם אבינו ריחם על לוט, השאיר אותו (גם לסיבה שהיה לוט יתום).

הקב"ה לא אמר לאברהם במפורש כי עליו להיבדל מלוט, אלא אמר לו "לך לך... וממולדתך". אברהם אבינו עשה כל מאמץ כדי ללכת לבדו לארץ, אך מה יעשה - לוט נדבק בו. וכי יאמר לו ללכת מעליו?! אברהם קיווה כי לוט יבין מעצמו, ויפרד מעליו, שילך לחיים טובים ולשלום - אך לוט לא הבין זאת, אלא נדבק בצדיק, באברהם.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֵךְ לְךָ מֵאֶרֶץ וּמְמוֹלַדְתָּהּ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ (בראשית יב, א).

כותב אור החיים הקדוש:

"עוד ירצה לומר שילך לו מארצו אך לא יהיה כסדר יציאתו מאור כשדים שיוליך עימו מולדתו ובית אביו אלא הוא לבדו יעזוב ארצו ויפרד גם ממולדתו ואפילו מבית אביו. אך אברהם לא הבין זה בדברי ה' ולקח עימו לוט. או אפשר שהבין כן אלא וגו'".

בשעה שיצא אברהם ללכת אל ארץ כנען, הלך עימו לוט.

הקב"ה לא רצה שְלוֹט ילך עימו, כדי שללוט לא תהיה אחיזה בארץ כלל.

בעת שאמר הקב"ה לאברהם אבינו "לך לך מארצך", ייעד לו הקב"ה לראות את הארץ, שמיד בהליכתו בתוכה יקנה אותה - אך היות ולוט הלך עימו, מנע זאת הקב"ה מאברהם אבינו.

אפילו במשהו מועט, רק כדי לומר שהם 'שותפים' של 'פלוני'.

וכך עשה לוט - התחבר אל אברהם. בעת שהקב"ה השפיע על אברהם את כל השפע הגדול, "ואברכך" - הגיע מאותו השפע גם אל לוט וְגַם לְלוֹט הֵהֱלֵךְ אֶת אַבְרָם - [שבזכות אברהם זכה גם לוט שיהיו לו] - הֲקִיָּה צֵאן וּבָקֵר וְאֶהְלִים' (בראשית יד, ה) וגדל מאוד.

מאותו השפע התגלגל ריב בין רועי אברהם לרועי לוט - 'וַיְהִי רִיב בֵּין רֹעֵי מְקַנְהֵי אַבְרָם וּבֵין רֹעֵי מְקַנְהֵי לוֹט' (שם יג, ז).

על מה הריב בין הרועים?

אברהם אבינו היה מדריך את הרועים שלו, שיתנהגו ביראת שמים ובזהירות, ונזהרו מכל חשש כל שהוא של גזל.

אברהם ביקש מהרועים שלו להיזהר שהבהמות לא יירעו בשדות של אחרים, שמא יאכלו הבהמות מהשדות הללו. וביקש לשים זמם בפיהם.

ובגלל זה, אומר אור החיים הקדוש, לא זכה אברהם אבינו, מיד בהגיעו לארץ, להשיג את כל גילוי מראה ה' שהיה מעותד לראות.

ואכן בהמשך, לאחר שלוט נפרד מאברהם אבינו, כתוב "וַיְהִי אָמַר אֶל אַבְרָם אַחֲרֵי הִפְרָד לוֹט מֵעִמּוֹ שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה שָׂם צַפְנָה וְנִגְבְּהָ וְקִדְמָהּ וַיִּמָּה" (בראשית יג, ד).

"וְגַם לְלוֹט הֵהֱלֵךְ אֶת אַבְרָם הִיָּה צֵאן וּבָקֵר וְאֶהְלִים" (שם יג, ה). לוט קיבל את רכושו בזכות אברהם. 'הוֹלֵךְ אֶת חֲכָמִים יְחַכְּם' (משלי יג, כ) - כיון שהתחבר לאברהם זכה לכל זאת. "התחבר למצליח (לאיש שהוא מצליח) ותצליח" - [אם אתה מתחבר לאיש שהוא מצליח - גם אתה תצליח].

יש בני אדם בעלי הצלחה בחברות מסויימות, שבני אדם מוכנים לקנות אצלם משהו, רק כדי למשוך קצת מההצלחה אליהם...

מוכנים להשתתף איתם במשהו,

ההסבר נמצא בדברי רש"י (עפ"י מדרש רבותינו בב"ר), כשהיה לוט רועה את הצאן בשדות של האנשים, שאלו אותו הרועים של אברהם אבינו, מדוע אתה עושה כן, והרי זה גזל גמור? - השיב לוט 'מה גזל, הכל שלי!'

כי כל הארץ ניתנה לאברהם [כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֵתָּה רָאָה לְךָ אֶתְנַנָּה וְלְזַרְעָךָ עַד עוֹלָם" (שם, טו)], וכיון שאין לו יורש - לוט יורשו (שהיה בן אחיו, בנו של הרן).

אך הטענה של לוט אינה נכונה: ראשית, אברהם עדיין קיים, וא"כ אין לו ללוט שום זכות "בירושה", ועוד, אפשר עדיין לאברהם אבינו להוליד [ובנו יירש אותו ולא לוט, שכן 'אין בן האח יורש במקום בנו של האדם עצמו'].

לעומת זאת, הרועים של לוט, לא היה אכפת להם מענין זה. ולא רק שלא אכפת להם, אדרבא, היו רועים את בהמותיהם בשדות זרים.

אברהם אבינו ידע כי יש להתרחק מלוט הרשע, 'הצדיק בעיני עצמו', ועל כן דרש ממנו "היפרד נא מעלי" (שם, ט).

אמר אברהם ללוט, שעליו לבחור דרך אחרת, לבחור לו מקום אחר, ואם לא ירצה ללכת, אברהם בעצמו יילך למקום אחר, "אִם הִשְׂמַאל וְאִימָנָה וְאִם הַיְמִין וְאִשְׁמֹאֵלָה" (שם)...

מה קרה לאברהם? הרי אברהם אבינו סבלני מאוד, כיצד מסלק כך את לוט?

דבר נורא...

ולרשעותו. רשע שיודע שהוא רשע, לפחות יודע את מקומו. אבל לחיות בחברת חוטא ורשע שסבור שהוא צדיק וחסיד?! - חלילה וחלילה! לדור בכפיפה אחת עם 'צדיקים' כאלה, מסוכן יותר מאשר להיות בחברתם של רשעים גמורים...

מרשעים גמורים יודעים כולם להיזהר, לא כן רשעים אשר הם 'צדיקים בעיני עצמם' - הלועלולים להשפיע לרעה על המסתופפים בחברתם, כי אינם רואים צורך להיזהר מפניהם!

אברהם אבינו ידע כי יש להתרחק מלוט הרשע, הצדיק בעיני עצמו, ועל כן דרש ממנו "היפרד נא מעלי".

ומיד לאחר שנפרד לוט אמר לו ה': "וְהָאֵל אֲבְרָם אַחֲרֵי הַפָּרֶד לֹט מֵעֲמוֹ שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה מִן הַמָּקוֹם וְגו'". תיכף כאשר לוט נפרד - דיבר איתו ה' בנבואה מגולה, בצורה גלויה - כעת המפריע נעלם...

לכאורה יש להבין, הלא אברהם היה שיא החסד, הוא התחסד עם כל

דבר נוסף, הלא אברהם אבינו בעצמו, אשר עבורו ניתנה הארץ, נזהר מלרעות בשדות זרים, א"כ כיצד רועי לוט מרשים לעצמם לעשות זאת?!

והאמת היא, שכל טענתם של רועי לוט היא טענה בְּטִלָּה מעיקרא, שהרי נאמר: "וְהִפְנֵעֲנִי וְהִפְרִיזֵנִי אֲזֹ יֵשֵׁב בְּאֶרֶץ" (שם, ז) - "ולא זכה בה אברהם עדיין" (רש"י).

איך אתה טוען 'כי הארץ כבר שלנו'? הרי זה לא נכון. אברהם עדיין לא יירש אותה, שכל ההבטחה היא כאשר יכנסו ישראל לארץ וילחמו בכנעני בפריזי בחיתי וכו' - רק אז תהיה הארץ ירושה להם - אבל כעת עדיין לא התקיימה הברכה שנתברך בה אברהם ולא נתקיימה ההבטחה שהבטיח ה' לאברהם "אֶתְנַנֶּה וְלִזְרַעַךָ עַד עוֹלָם".

דבר זה הפריע לאברהם, ולכן מיד אמר לו "הִפְרֶד נָא מֵעָלַי!"

הניחא אם היה לוט מודע לחטאיו

קטנה שרבו הרועים תיכף אמר אליו
(לק' יג, ט) הפרד וגו' אם הימין וגו',
והדבר הוא כמעט זר שיאמר אליו
כדברים האלה בכל כך הרחקה, אלא
וגו"

אברהם אבינו הבין שה' מצווה עליו
שילך לבדו, ללא לוט, אלא שלוט
דבק בו. אך תיכף במוצאו סיבה,
דחפו בשתי ידיים.

וממשיך ה"אור החיים" ואומר:
וראיתי לחזק פירוש זה, ממה
שאמר הכתוב **וְהָאָמַר אֶל אַבְרָם
אַחֲרֵי הַפֶּרֶד לוֹט מֵעֵמוּ שָׂא נָא עֵינֶיךָ
וּרְאֵה מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה שָׂם** -
מאמר זה יוכיח כי יושב ומצפה היה
ה' מתי יפרד לוט ממנו, להראותו
את הארץ.

אדם, קירב כל צרוע וכל זב. אחרי
שקיים מצות מילה והיה מרותק
לביתו, ישב פתח האוהל כחום היום
כדי למצוא אנשים שיוכל לקיים
בהם מצות הכנסת אורחים, ומי הם
היו? שלושה ערביים, עובדי עבודה
זרה. את כולם קירב אברהם -
ודווקא את לוט, בן אחיו וגיסו, הוא
דחה. מדוע?! הלא דבר הוא!

ועל זה מבאר ה"אור החיים"
הקדוש:

"או אפשר שהבין כן אלא שלוט
דבק בו כאומרו (לק' ד') וילך אתו לוט
דבק בו. והגם שאמר אחר כך (לק' ה')
ויקח אברם וגו' ואת לוט וגו' פירוש
שלא דחפו, עד שימצא המצאה שלא
יכלימהו. ולזה תמצא כי כשמצא סיבה

צופה ומביט

הארץ המובטחת לכל יהודי - אל החלק השמור לנו לעולם הבא.

כאשר מבטנו יהיה מופנה כלפי מעלה - נעשה את הנכון והטוב, את רצון ה', ונוכה לקבל את חלקנו בגן עדן.

הדבר נרמז במילים "אל הארץ אשר אראך" - שים לנגד עיניך תמיד את הארץ העליונה, את העולם העליון, וחשוב איך יראה מקומך שם לאחר שתמלא את שנותיך בעולם הזה.

לכל אחד ואחד יש מושב בעולם העליון, אותו הוא קונה כאן, בעולם

ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארץ וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך (בראשית יב, א).

הקב"ה קורא לאברהם אבינו ומצוה עליו לעזוב את ארצו וללכת אל המקום אשר יעד לו - "אל הארץ אשר אראך".

בציווי "לך לך מארצך" טמונה כוונה עמוקה נוספת שמשמעותה:

עזוב את הארציות, את הגשמיות והפוך את הייך לרוחניים.

גם אנו נקראים לעזוב את הארציות בה אנו שקועים ולשאת עינינו אל

השיעור השבועי

של מרן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

ימי המישי

ימי שלישי

ביאורים נפלאים על פרשת השבוע

שיעור מוסר

בשעה 21:00 בהיכל הישיבה רח' עזרא 1 ירושלים

orhachaim.co.il

ניתן גם לשמוע את השיעור בטלפון: 02-6400000 שלוחה 9

אך החמר הרשע חמד את כספו של העשיר והערים עליו. במהלך הדרך הוביל את היהודי למקום מבודד ושם איים לרצוח אותו ולשדוד את כספו.

אמר לו העשיר היהודי: "דע לך כי כתוב בתורתנו הקדושה 'שֹׁפֵף דָם הָאָדָם בְּאָדָם - דָּמוֹ יִשְׁפָּף' (בראשית ט, 1) - אל תחשוב שלא ייודע הדבר, כי סוף דבר הכל נשמע".

הגוי שמע וצחק, לעג בליבו לדברי היהודי, שהרי אין שם איש ואיך יודע כי הוא רצח את העשיר?

"מי יעיד בי?" שואל הגוי את היהודי בנימה מבודחת.

"רואה אתה את העוף הזה העומד כאן בסמוך?" שאל היהודי - "עוף זה - הוא שיעיד עליך, 'כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיף אֶת הַקּוֹל' (קהלת י, ב)".

צחק הגוי הרשע והרג את היהודי, טמנו בחול ונטל את הממון הרב שהיה בצרורו, בלי להותיר עקבות לפשע הנורא.

העשיה, על ידי שמתנתק מהארציות ומדבק עצמו ברצון העליון, ואז מכינים לו שם מקום מכובד, "כִּי יִשְׁפָּה יִשְׁבּוּ בְּסֹאוֹת לְמִשְׁפָּט" (תהלים קכב, ה).

כל מעשה שלנו בעולם צריך להיות מחושב בהתאם לרצון ה'. חלילה לנו לחשוב שהקב"ה ותרו או שהמעשים שלנו לא ייזכרו ביום הדין, כי על כל מעשה יבוא ה' במשפט, יעניש לעוברים על רצונו ומידה טובה מרובה פי כמה וכמה!

רבנו יוסף חיים בעל ה"בן איש חי" זצ"ל מביא מעשה המוכיח, כי אפילו גוי שעשה מעשה רע - לבסוף מקבל את עונשו מאת הקב"ה:

יהודי עשיר מאוד הוצרך לנסוע לרגל עסקיו. הוא חיפש מורה דרך שיוליכנו על החמור למחוז חפצו ושכר חמר גוי שהתמצא בדרכים והסכים להובילו תמורת תשלום הגון.

"ובדיוק את זה אני רוצה לשמוע!"
התעקש המלך.

חשב הגוי בליבו: נו... וכי מה אכפת
למלך על איזה יהודי שנהרג?! הוא
ממילא שונא את היהודים...

פתח את פיו וסיפר למלך את שארע
באותו יום רחוק, שפעם הוביל את
העשיר הגדול של העיר וכשהגיעו
למקום סתר קם עליו להורגו,
ואמר לו היהודי: העוף הזה יעיד על
מעשיך...

"והנה עתה צחקתי כאשר ראיתי
שמגיישים לנו לאכול את אותו עוף",
סיים הלה את סיפורו.

המלך היה חכם יותר והחל לחשוב
כי לא לחינם זומן להם העוף
משמים. כנראה הקב"ה במכוון
גידל את אותו חמר עני ורומם אותו

לא עבר זמן רב, והחמר העני
התפרסם כעשיר גדול ובזכות הונו
נעשה מקורב למלכות עד שהפך
להיות משנה למלך, יושב ראשונה
במלכות. הוא אף הוזמן לסעוד עם
המלך מידי יום.

באחד הימים, הגישו לפניהם
למאכל עוף מיוחד ולא מוכר.
התעניין המלך בשם העוף החדש
ומששמע המשנה למלך את שם
העוף נזכר שזה בדיוק שם העוף
שאמר לו היהודי שיעיד עליו.

צחק הגוי לעצמו: "הנה, במקום
שהעוף יבוא ויעיד עלי, הולך אני
כעת לאוכלו..." המלך ראה אותו
צוחק ושאל לסיבת הצחוק.

"אה... אדוני המלך, רק נזכרתי
במשהו שהצחיק אותי".

כך גלגל הקב"ה את עונשו של הרוצח שיקבל את המגיע לו, כי כל מעשה נשקל ונמדד ואין שכחה לפני ה'.

מעשה נפלא זה מחזק בליבנו את הידיעה שהקב"ה צופה ויודע את כל מעשינו ומחשבותינו.

עלינו לעורר בנו את החשיבות של עשיית רצון ה', וכך לא נכשל בשעת ניסיון ולא נכנע לתאוות ולא רציות של העולם הזה, ונזכה תמיד להביט אל הארץ המובטחת לנו בעולם העליון.

עד שיאכל על שולחני ויספר את הסיפור, כדי שאנקום בו את נקמת אותו יהודי שהרג על לא עוול בכפו.

קרא המלך לחייליו וציווה לאסור את המשנה למלך.

לאחר מכן שלח לקרוא לבני העשיר היהודי ולאיים האלמנה, וגילה להם כיצד נרצח ראש משפחתם... הוא מסר להם את כל כספו של הגוי שהתעשר מכספי אביהם ודן את החמר הרשע למוות בתליה בסמוך לביתם, כדי לנקום בכך את דם הנרצח.

הסנדלר נשאר

ומיד נכנסה בו קנאה גדולה - תראו איך הם חיים...

והקנאה, התאוה והכבוד - הלא מוציאים את האדם מן העולם!...

בספר "נחלת צבי" מסופר בעניין זה סיפור נורא שאירע בארצות הברית:

וַיֵּשֶׁא לֹוֹט אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת כָּל כָּפָר הַיִּרְדֵּן בִּי כְלָה מִשְׁקָה לְפָנָי שְׁחַת ה' אֶת סֹדֶם וְאֶת עַמּוּדָה כְּגֹן ה' פְּאָרְצֵי מִצְרַיִם בְּאֶכָה צֶעַר. (בראשית יג, י).

כאשר נשא לוט את עיניו, ראה את שפע הטוב שהיה בכיכר הירדן,

ירוקים נעים ברוח. השמים כחולים, הנוף קסום. הנה ילדים משחקים ליד הנהר ומשליכים חתיכות לחם לדגים. הנה עוד קבוצה משחקת בכדור"...

חלפו כמה שעות, והוא חזר לספר: "כעת אני רואה את השמש נוטה לערב. האימהות אוספות את הילדים הביתה, השתקפות קרני השמש על המים מרהיבה ממש. הפארק מתרוקן ונעשה עוד יותר יפה"...

כך היה מספר מדי יום ביומו, מתאר לפרטי פרטים את העולם שבחוץ, ומחדיר בחדר העצוב חיות.

החולה ששכב במיטה הפנימית שמע אותו מרותק, ולאט-לאט נכנסה בו קנאה גדולה...

שני יהודים שכבו בבית חולים זה ליד זה. שניהם היו מרותקים למיטותיהם ולא היו יכולים לקום בכלל.

כדי להעביר את הזמן שוחחו איש עם רעהו, וכל אחד סיפר לרעהו את קורות חייו וכל מיני ידיעות מעניינות על העולם.

מיטתו של אחד מהם הייתה סמוכה לחלון, והשנייה - פנימית יותר.

פנה השוכב במיטה הפנימית אל חברו ואמר לו: "ספר לי קצת מה קורה בחוץ. זמן רב כל כך לא ראיתי את העולם. תתאר לי מה אתה רואה שם, מבעד לחלון".

הגביה החולה הסמוך לחלון את מיטתו, כדי שיוכל לראות, והתחיל לומר: "אני רואה כאן נהר, עצים

לעילוי נשמת

ציפורה בת אסתר ז"ל

החבר שליידו התעורר מן הקולות
וקלט את המצב.

מתבקש היה שהוא ילחץ בעצמו
ויקרא לצוות הרפואי, אבל בבת
אחת הציפה אותו מחשבה אחת.
מחשבה איומה ומזעזעת - הרי אם
הוא יפטר, יוכל "לרשת" את המקום
שלייד החלון...

נורא נוראות!

וכך הוא שוכב ומעמיד פנים כאילו
הוא ישן, למרות אנחותיו של חברו
לחדר.

בבוקר נכנסה האחות לחדר ומצאה
את חבר החדר ללא רוח חיים. הוא
נפח את נשמתו באותו התקף לב.

אינה דומה שמיעה לראייה. מדוע
חברו זוכה לראות, והוא - רק
לשמוע?...

אבל מה יעשה? לא נעים להזיז
אותו, ויותר לא נעים להודות בגלוי
בקנאה שלו.

בינתיים נגסה בו הקנאה במלוא
עוצמתה, וחוללה בו שמות. כמה
נוראה מידה זו... מוציאה את האדם
מן העולם בייסורים.

לילה אחד נתקף היהודי שלייד החלון
בכאבים עזים בחזהו. הוא חיפש את
לחצן המצוקה, כדי להזעיק אליו
את האחיות, אבל מרוב בהלה לא
הצליח לעשות כלום.

השיעור השבועי

של מרן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

ימי המישי

ימי שלישי

ביאורים נפלאים על פרשת השבוע

שיעור מוסר

בשעה 21:00 בהיכל הישיבה רח' עזרא 1 ירושלים

orhachaim.co.il

ניתן גם לשמוע את השיעור בטלפון: 02-6400000 שלוחה 9

החבר רצה להנעים את חייו ולגרום לו להרגיש טוב, לכן תיאר לו תיאור דמיוני שבדה מליבו, ומה החזיר לו על כך? העמיד עצמו כישן, כדי שימות והוא יירש את מקומו...

כל קנאה בעולם הזה מתגלה בסופו של דבר בקלונה. אדם בונה לו מגדלי דמיון פורחים באוויר על הטוב שיש לחברו, ובסוף מגלה שמדובר בקיר לבן, אם לא שחור...

אלא שעד שמתגלה האמת, בנתיים מוציאה הקנאה את האדם מן העולם.

בכל זאת יש מידה מסוימת של קנאה שצריכה להיות, והיא מועילה בעבודת ה'. מדובר בקנאת סופרים, שמגבירה חוכמה.

פינו את הגופה ואספו את חפציו, וכשהחדר היה ריק פנה האיש אל האחות: "אפשר אולי להעביר את מיטתי ליד החלון?". סוף, סוף הגיעה העת לרשת את הירושה הגדולה...

לא היה מאושר ממנו כאשר נענה בחיוב... זה היום קיווה לו...!

הוא גישש אחר הידית המרימה את המיטה למעלה. מוכרח היה לראות במו עיניו את היופי האגדי שעליו שמע כל כך הרבה...!

אך כשעולה המיטה והוא מגיע אל החלון - מכה בו תדהמה גדולה. בחלון לא רואים לא נוף ולא נחל, לא ילדים משחקים ולא עצים ירוקים. מאחוריו יש פרוזדור המסתיים בקיר לבן ותו לא.

לעילוי נשמת
יוסף בן ג'ינה ז"ל

אותו עדיין עובד, ואמר: 'הסנדלר
נשאר ער בשביל כמה פרוטות,
ואני, שיש לי כאן הזדמנות לזכות
בחיי עולם, אלך לישון?!'
והמשיך ללמוד.

הסנדלר התעייף, אבל כשהרים את
עיניו וראה את אותו תלמיד חכם
שיושב ולומד, אמר לעצמו: 'אם
הוא יכול, גם אני יכול...' והמשיך
לתקן נעליים.

התלמיד חכם שרוי כבר באפיסת
כוחות. השעה שתיים וחצי בלילה,
אבל ממול עדיין ער הסנדלר. 'ולא
תהא כהנת כפונדקית (יבמות קכב
ע"א)?!...' אם הוא מצליח להישאר
ער בשביל פרוטות זעומות, ודאי
שגם אני לא אלך לישון!
כך התחרו ביניהם כל לילה.

בן תורה אמיתי צריך שתהא בו כזו
קנאה!

הוא צריך לחשוב: חברי יושב ולומד
תורה כל הזמן, גם אני רוצה לזכות
להיות שקוע בה כל כך. גם אני רוצה
להיות כל כולי תורה. (כמובן, מבלי
שיגרע חלק חבירו בתורה...)

כשמול עיני האדם כל הזמן שאיפה
כזו, כל שאר העניינים מסתדרים
בקלות. הכל זו הצידה מפני רצון
הבורא יתברך.

תלמיד חכם אחד התגורר מול
סנדלר. מיקום חדר הלימוד שלו
היה ממוקם ממול חדר העבודה של
הסנדלר.

היה הרב יושב ולומד עד שהתעייף.
כשרצה לישון התבונן בסנדלר, ראה

כי מי שאינו דבוק בעניין קיום רצונו של הבורא יתברך, אינו זוכה לחשוק לעשות זאת...

עלינו לבקש מבורא העולם שנזכה ויהיה בנו חשק התורה, שנוכל לראות את ענן ה' מול עינינו, ועל ידי כך נזכה להעמיק יותר בתורה ולקיים את מצוותיה.

יהי רצון שה' יתברך יאמר לצרותינו די, ונזכה לגאולה השלימה בקרוב. אמן.

ומה גדול היה הפער ביניהם...!
את אותו תלמיד חכם הביאה התחרות לזכות ב'חיי עולם נטע בתוכנו' ולהתמלאות בעוד תורה ויראת שמים, עוד פסק, עוד הלכה, עוד דף גמרא, עוד סימן בשולחן ערוך, עוד ביאור בדברי המהרש"א...

ואילו הסנדלר התמלא בעוד איזו פרוטה... במקום לקנא בחכמת הרב שעמל בתורה הקדושה, ולהיות כמוהו!

המרכז העולמי לתודעה יהודית מוסדות אור החיים

ע"ש הקדוש רבנו חיים בן עטר זצוק"ל - בראשות הרה"ג ראובן אלבז שליט"א

למעלה מ-
10,555,000
שעות של לימוד תורה
בשנה!

להקדשת יום לימוד תורה
הנלמד ע"י מאות אברכים ובחורים
02-5000455

ניתן להקדיש את הלימוד לעילוי נשמה, לרפואה, לזיווג, להצלחה וכו'

רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים טל: 5000455 - 02 פקס: 5000502 - 02 orhachaim.org

לחסויות, להפצה, להנצחות
ולקבלת העלון

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: 02-5000455

058-321-3565

נא לציין "עבור חוברת האור לחיים"

החוברת הודפסה על ידי התורמים והמסייעים הי"ו

לרפואת: רמי בן חוה הי"ו, רמי בן אסתר הי"ו, תקוה בת רחל ריקאם הי"ו,
ראובן בן יעריה הי"ו, גרשון חי בן רחל הי"ו, דוד וראובן בני שרית הי"ו,
אילה בת שושנה הי"ו, ישראל בן רימה הי"ו, מיכל בת אסתר הי"ו,
התנוקת נטע בת ג'והנה הי"ו

ולעילוי נשמת:
ר' דוד בן איזה י"ל, מרים בת זרהה י"ל,
מזל בת מרים י"ל, אליעזר בן רגינה י"ל, ר' יהודה בן עישה י"ל,
רחל רוחאם (ללה) בת נרקיס י"ל, תמר בת רגינה י"ל,
רחל בת נגימה כוכבה י"ל, לאה בת פנינה י"ל, אילן בן מוזל י"ל,
מרדכי צבי בן רגינה י"ל, ר' יגאל בן מלכה י"ל, יעקב בן ברטח י"ל,
יהונתן בן מרים י"ל, יוסף בן ציונה י"ל, ר' יצחק בן נעימה י"ל ת.נצ.ב.ה.